

Nr 131

Av fru **Johansson m. fl.**, om befrielse jämväl från arvsskatt för stiftelser och sammanslutningar som är befriade från gåvoskatt.

(Lika lydande med motion nr 96 i Första kammaren)

Sedan många år har riksdagen haft att behandla motioner med begäran om utredning och förslag angående sådan ändring i arvs- och gåvoskatteförordningen att de stiftelser och sammanslutningar som nu är befriade från gåvoskatt också skulle befrias från arvsskatt. Enligt gällande lagstiftning föreligger större möjligheter till skattefrihet vid gåvor än vid dispositioner genom testamente. Det kan uttryckas så, att medan gåvor till allmännyttiga ändamål över lag blir skattefria, så krävs för skattefrihet vid testamente en allmännytta av särskilt höggradig beskaffenhet för att dylik frihet skall inträda. I fråga om gåvoskatt gäller skattebefrielsen alla slag av stiftelser och sammanslutningar som har till huvudsakligt syfte att »främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål». Frihet från arvsskatt medges däremot endast för, förutom staten, sådana stiftelser och sammanslutningar som huvudsakligen avser att främja allmännyttiga ändamål av fyra olika kategorier:

- a) rikets försvar;
- b) barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning;
- c) vård av sådana ålderstigna, sjuka och lytta, som kan betecknas som behövande; samt
- d) vetenskaplig undervisning och forskning.

Domstolarna har vid tillämpningen av § 3 i förordningen haft stora problem med gränsdragningar vid befrielse från arvsskatt. Det framgår av tillämpliga rättsfall att domstolarna genom lagtextens restriktiva utformning haft svårt att medge skattefrihet även för ändamål där skattefrihet eljest framstår som naturligt.

Det måste anses vara i överensstämmelse med nutida betraktelsesätt att medge skattefrihet för testamentariska förordnanden till sådana stiftelser och sammanslutningar som främjar religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål lika väl som för gåvor till samma ändamål.

Genom den bristande överensstämmelsen mellan beskattningsreglerna i de

båda fallen blir det ofta rena tillfälligheter som avgör huruvida en donation blir föremål för beskattning eller inte. Många personer som har bestämt sig för att överlämna en del av sin förmögenhet till ett allmännyttigt ändamål känner ej till skattekonsekvenserna av att gåvan ej genomförs under livstiden.

I förarbetena till lagstiftningen har åberopats att benägenheten att genom gåvor under livstid understödja allmännyttiga ändamål kunde befaras minska om en del av gåvan togs i anspråk för erläggande av skatt till staten. Man har sagt att detta återhållande moment inte gör sig gällande med samma styrka i fråga om testamentariska förordnaden. Vi tror dock icke att det generellt sett finns någon större skillnad i fråga om skattens inverkan på gåvo- och testamentsbenägenheten. Denna uppfattning bestyrks av att det, bl. a. i syfte att inte alltför starkt hämma testamentsviljan till allmännyttiga ändamål, föreligger *dels* skattefrihet för vissa allmännyttiga ändamål, *dels* en särskild skatteklass för testamentslotter tillkommande stiftelse eller sammanslutning »med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål», innebärande en lindrigare arvsbeskattning för dessa.

Detta motionsförslag har egentligen aldrig mött något större motstånd i riksdagen. Att det inte bifallits har berott på att riksdagsmajoriteten ansett att utredning borde ske i samband med den pågående allsidiga översynen av hela arvs-skatteområdet. En stark minoritet — som emellertid utgjorde majoritet i andra kammaren 1966 — har ansett att frågan borde kunna lösas fristående från denna översyn.

I fyra år har den i riksdagen i dess helhet segrande majoriteten haft samma motivering för sitt avslag. Det framgår av följande utdrag ur riksdagstrycket 1963—1966:

Bevillningsutskottets betänkande nr 4/1963:

Utskottet finner, att det framförda yrkandet i och för sig är värt beaktande. I motionen ifrågasättes emellertid så väsentliga ändringar i gällande arvsskattebestämmelser, att en särskild utredning därom skulle föregripa den mera allmänna översyn av arvs- och gåvobeskattningen, som riksdagen tidigare begärt. Med hänsyn härtill får utskottet avstyrka bifall till motionen.

Bevillningsutskottets betänkande nr 25/1964:

De i motionerna anförda synpunkterna finner utskottet i och för sig värda beaktande. Med hänsyn till att en person enligt gällande bestämmelser har möjlighet att genom gåvor under livstiden tillgodose olika allmännyttiga ändamål utan beskattningskonsekvenser för mottagaren är emellertid den av motionärerna begärda utredningen inte av sådan angelägenhetsgrad att den omedelbart bör igångsättas. Enligt utskottets mening bör frågan om likställighet mellan arv och gåva i vad avser befrielse från skattskyldighet i stället övervägas i större

sammanhang och då lämpligen i samband med den allmänna översyn av arvsbeskattningen, varom riksdagen tidigare uttalat önskemål.

Bevillningsutskottets betänkande nr 7/1965:

Utskottet finner de av motionärerna åberopade skälen för en lagändring i nyssnämnda hänseende alltjämt förtjäna avseende. En lagstiftning av denna innebörd aktualiserar emellertid enligt utskottets mening så betydande ändringar i arvsbeskattningen, att den inte bör prövas utan närmare utredning. Som utskottet redan framhållit planeras en allsidig översyn rörande arvsbeskattningen, varvid även den i motionerna behandlade frågan torde komma att uppmärksammas.

Bevillningsutskottets betänkande nr 11/1966:

Även om de i motionerna framförda synpunkterna i och för sig kan anses värda beaktande, är frågan inte av sådan angelägenhetsgrad att en utredning omedelbart bör igångsättas. Som utskottet ovan framhållit planeras en allsidig översyn rörande arvsbeskattningen, varvid även den i motionerna behandlade frågan torde komma att uppmärksammas, varför utskottet avstyrker bifall jämväl till motionerna.

Den av riksdagen år 1958 förordade men ännu inte tillsatta utredningen rörande arvsbeskattningen i dess helhet kan nu inte längre åberopas som skäl mot en snar lösning av här ifrågavarande spörsmål. Det torde vara tämligen enkelt att få till stånd en teknisk lösning på problemet. En ändring av reglerna om de arvs-skattefria subjekten bör enligt vår mening genomföras utan mera tidskrävande utredningsarbete.

Under hänvisning till vad vi ovan anfört hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående ändring av 3 § i förordningen om arvsskatt och gåvoskatt i syfte att från arvsskatt befria sådana stiftelser och sammanslutningar som nu är befriade från att erlägga gåvoskatt.

Stockholm den 19 januari 1967

Lisa Johansson (s)

Axel Gustafsson (fp)
i Borås

Arne Persson (cp)
i Heden

Carl Eric Hedin (h)
